

LBRIS

We know
books

ANNE SWÄRD

Cu sufletul la gură

editura rao

Măine nu vine niciodată. Dar, oricum, îl bănuiam.

Se spune că un factor care duce la piromanie poate fi lipsa unei locuințe în copilărie. Tu și cu afurisitele tale de țigări rulate manual, Lukas, numai un nebun ar fuma pe o platformă de foraj, n-ai învățat nimic din greșelile tale? Nu ai semnat un contract cu privire la paza contra incendiilor atunci când ai primit slujba, nu mi-ai promis că ai să te lași de fumat, nu ți-am promis eu că n-am să mă apuc niciodată? În sarcina cui cade să se arunce în flacăra vinovăției și s-o stingă cu propriul trup? Un impuls incontrollabil. Cât de des nu te gândești că am vrut și eu s-o fac? Dar nu se poate – tu nu poți decât să uiți și să continui, să uiți și să continui, e o binecuvântare să poți să uiți, dar, pentru tine, binecuvântarea era că totul putea să ardă.

—•••••

În timp ce conduc mașina în zori... încă mai simt tandrețea din jurul abdomenului de atunci când m-am cuibărit în alcovul din casa pescuitorului de perle și am închis ochii. Era însorit pe autostradă, prima lumină a zilei, o sută și treizeci de kilometri la oră – prea repede, prea alunecos, prea strălucitor – și, deodată: o bară oblică a pătruns prin parbriz și m-a țintuit pe scaunul șoferului. Viram spre teritoriul nimănui, drept în lumină. În forța sa amețitoare era tăcere, lumea se mișca cu încetinitorul, derulându-se invers, îndepărtându-se. Niciun sunet, niciun miros metalic de sânge, ci numai ceva ce se închidea, plămânii mei se goleau de aer, nu era nicio durere, era dincolo de bine și de rău. Dacă voi supraviețui, dacă supraviețuiesc, îi voi da poveștii noastre un final mai fericit.

CUPRINS

ORE ÎNSORITE / 7
TUFIȘURI ÎN FLĂCĂRI / 18
OCHII BĂIEȚILOR / 28
KARENINA / 46
CU SUFLETUL LA GURĂ / 55
INOCENȚĂ / 75
PĂDURI NECUNOSCUTE / 81
TOPOR / 87
ZONA ROȘIE / 91
NICI UNUL NICI ALTA NICI NICI / 104
DACĂ VREODATĂ / 112
ILUZIE / 117
VERTIJ / 123
ADOLESCENȚĂ / 134
AVERTISMENTUL ZILEI / 144
GURA DEMONULUI / 151
SEZONUL PLOILOR / 164
UN STRĂIN ÎN SAT / 170
CICATRICE / 190
MOARTE / 200
JUCAT, CULCAT, TRĂDAT / 211
INCOGNITO / 231
TIMPUL CĂNTĂREȘTE PUȚIN / 236
RĂUL UITĂRII / 245
DORINȚĂ ȘI TEAMĂ / 250
PRIMUL CARE SĂ SE UITE LA MINE / 260
TAVANUL ÎNCLINAT / 269
MĂINE NU MAI VINE NICIODATĂ / 279

ORE ÎNSORITE

În fiecare zi ea ședea pe un șezlong pe verandă, numărând orele însorite, bând apă cu gheață, moțâind. Încercând să nu se gândească la țigări. Mirosul dulceag al tutunului proaspăt, gustul catifelat al fumului, deliciosul foșnet al pachetului de Silk Cut abia desfăcut și căldura senzuală care îi umplea gura. Însărcinată cu o caisă uriașă, așa arăta ea acum. Pântecul ei întins, rotunjit, era acoperit cu puf și avea o rezistență elastică atunci când tatăl în devenire și frații acestuia îl împungeau cu degetele lor murdare. Mirosea a fruct copt la soare, gata de cules, așa că ei ar fi vrut să ia o gură din el, însă ea îi oprea: „Nu! Nu e copt pe deplin. Încă trei săptămâni la soare“. *Trei săptămâni?* Avuseseră răbdare la nesfârșit, cum să mai rabde să aștepte? Dar ea îi împinse pe el și pe frații săi, trebuiau să se mulțumească să privească și să aștepte. Pentru încă puțin timp, fructul magic îi aparținea doar ei.

Ședea acolo și își vedea pântecul închizându-se la culoare, umflându-se, întinzându-se ca o cupolă înaltă spre lumină. Jubila în căldura luxuriantă a verii, încerca să nu se gândească la țigări și

la viitor și la el. La celălalt. Căci iubirea e o *folie à deux*¹, citise ea asta pe undeva. Și acum știa că era adevărat din propria experiență și cel mai rău lucru era că nu trebuia decât să fie amândoi puțin nebuni – împreună, întreaga chestiune devenea o adevărată nebunie.

Infatuarea ei crescuse până ce își pierduse moliciunea și la fel și pântecul ei. Le privi pe amândouă de parcă ar fi aparținut altcuiva: muntele selenar care se ridica deasupra șoldurilor ei și ravena iubirii născute într-o zodie proastă, atât de adâncă, încât ea nu-i putea vedea capătul. „Vino-ți în fire, își spuse sieși. Ține frâiele în mână, ține frâiele în mână... nu te gândești la el.” Dar ori de câte ori încerca să nu se gândească la el, iată-l insinuându-i-se în gânduri.

Iubirea este ceva care te lovește ca o febră sau ca un faliment. Nu, era ca o febră care făcea ravagii în trupul ei, oricât ar fi încercat s-o domolească din exterior. Iubirea n-are niciun fel de legi, se schimbă după cum bate vântul între iubiți, după placul ei. Îl ura. Îl iubea. Îl iubea la fel de mult pe cât îl ura. Simplul fapt că exista era destul de rău – atât de aproape, încât în unele nopți credea că o să înnebunească; într-adevăr, nu era sigură, poate că deja înnebunise.

Veranda deveni căminul ei în acea vară, în restul casei era prea cald, nici nu-i trecea prin minte să-și petreacă nopțile înăuntru, când căldura se strecura prin acoperișul de azbest și transforma etajul de sus într-o saună uscată. Pereții din piatră înmagazinaseră în ei căldura întregii veri, nu se putea respira înăuntru, în schimb David făcuse un pat pentru ei în colțul verandei, care era umbrită în timpul dimineții. Dormeau apropiați pe o saltea, în zgomotul traficului de pe autostrada din depărtare, rărit în timpul nopților, în orăcăitul enervant al broaștelor din buruienile crescute fără măsură pe stăvilarul din spatele casei, în zgomotul vreunui marfar și al unei păpălude solitare de pe câmp. Chiar și în vise, ea încerca să nu se gândească la el. Nu funcționa, oricât de strâns lipită de el ar fi ținut-o David. Oricât de tare și-ar fi încordat ea voința atunci

¹ „Nebunie în doi“ (în limba franceză, în original)

când cobora în pivniță să aducă bere, cu toate că era îngrozită de lilieci și știa că aceștia atârnavă de tavanele joase. Asta era mult mai dificil, voința ei nu era destul de puternică pentru a se împotrivi gândului la el.

Noaptea, găsea liniștitoare prezența lui David, brațul lui în jurul ei o împiedica să plutească în universul întunecat și rece, cu pântecul ei umflat ca un balon cu heliu. Dar în timpul zilei ședea singură, mândră și demnă, și voia să fie lăsată în pace. Îi gonia pe el și pe frații săi, iar ei o adulmecau ca niște câini. Nu mai avea nevoie de ei, nu mai voia privirile lor flămânde, curiozitatea lor. De parcă ei credeau că ea era deținătoarea unui secret, când, de fapt, oricine își putea da seama ce era: o caisă neobișnuit de mare. Ea se făcea incredibil de mare.

Data sorocită trecuse de câteva săptămâni și zile. Fructul proeminent devenea din ce în ce mai supracopt. Umbilicul ei, care fusese cândva ca un bobocel alb, se desfăcuse într-o roză de piele translucidă și devenise cafeniu în pliurile cele mai din interior. Picioarele ei, pe care nu și le mai putea vedea, rețineau apa, iar o deltă de râuri venoase se bifurcase, dilatată, șerpuiind spre interiorul coapselor.

Björn, bunicul în devenire din partea tatălui, îi dădu Tiger Balm să se ungă pe gleznele umflate, dar ea nu putea să ajungă la ele, toate distanțele și proporțiile se schimbaseră, așa că trebui s-o facă el pentru ea. Ea îi îngădui s-o facă, căci era un act de tandrețe. Se simți ca Farah Diba pe tronul ei cu pene de păun, deși cu greu s-ar fi putut spune că tălpile ei miroseau a lapte neînceput, fiind negre și crăpate după o vară întreagă de umblat desculță. Idun, bunica în devenire din partea tatălui, comandase ultimele modele de sutiene confortabile de la Swegmark, comenzi prin poștă. Nu-și mai bătuse niciodată capul până atunci cu sutienele, însă viitoarea bunică o informase că de acum înainte nu avea de ales. Nu-i creștea doar pântecul, nu observase?

– Ai să rămâi așa și după? o întrebă David și dădu din cap spre noile și diferitele ei farmece.

– Aș îndrăzni să sper că nu, răspunse ea, neavând nicio dorință de a le căra tot restul vieții și satisfăcută fiind de mărimea acceptabilă pe care o avuseseră până atunci.

În pofida noii ei greutateți, se bucurase de lunga vară fierbinte, în starea ei ciudată era deasupra tuturor trivialităților. Zăpușeala, foamea, plictiseala, agitația, muștele, nimic din toate astea care, de obicei, o enervau, nu o puteau zăpăci acum. Nu mai născuse până atunci și, ca atare, nu era neliniștită din această cauză. Era firesc, gândea ea. Animalele o fac mai mult sau mai puțin *en passant*¹, iar ea se văzuse întotdeauna ca fiind un animal, o vulpe, sprintenă și instinctivă. Ele o fac, pur și simplu, și apoi se duc la vânătoare iar – și așa își închipuia că va fi și pentru ea. Când avea să vină timpul, dacă ar fi reușit, dacă nu s-ar fi desfășurat prea repede, se hotărâse să invoce imaginea vulpii fătând singură în întunecimea răcoroasă a bârlogului ei.

Dedică mult din timpul ei eforturilor de a nu se mai gândi la țigări. În mod deosebit la Silk Cut, tutunul ușor cu mirosul lui vag de șuncă. Dacă n-ar fi cântărit trei sute de kilograme cu picioarele cât niște manglieri, ar fi putut să stea pe marginea autostrăzii la orice oră din zi și din noapte, să facă autostopul spre coastă, să ia feribotul spre sud, să cumpere un pachet de țigări și să facă din nou autostopul spre casă. Cât de periculos putea să fie? Din câte știa ea, femeile însărcinate fumaseră dintotdeauna. De ce multe lucruri deveniseră brusc periculoase acum, lucruri care anterior nu fuseseră periculoase? După toate probabilitățile, din pricina faptului că un deceniu era pe punctul de a se încheia și altul sta să înceapă, se simțea un aer de mobilizare în atmosferă. Era etic? În orice caz, ea n-avea nici cea mai mică dorință de a participa la așa ceva. Voia să fie lăsată în pace cu obișnuitele ei țigări și obiceiuri. Numai atunci când cuiva i se interzice ceva începe să se gândească tot timpul la acel lucru.

*

¹ „Din mers“ (în limba franceză în original)

Zilele deveniră din ce în ce mai fierbinți și mai secetoase, până ce intrară în ceva ce semăna a toamnă. „Recolta era cuvântul folosit pentru a face referire la acest anotimp, va veni curând“, gândi ea. Cu cât mai mult atârnă o caisă pe un ram, cu atât mai repede va cădea. Björn, tatăl tatălui în devenire, avea trei caiși plantați lângă partea însorită a casei și în acest anume moment al verii târzii, fructele erau atât de mari, atât de dulci, atât de coapte, atât de gata, încât era suficientă o privire pentru ca ele să se desprindă și să cadă în mână. Lucrurile se întâmplă la timpul lor, chiar și un necredincios putea fi convins de asta.

În timp ce aștepta, se bucura de ultima căldură a anului, adunând-o așa cum își adună cineva puterea, fără să știe cât de multă nevoie va avea de ea.

Fu o naștere prelungită.

Copilul care ieși după mult timp arăta ca o caisă strălucitoare, roz-trandafirie, acoperită cu puf auriu, semănând mai mult cu un eschimos. Sentimentul pe care îl avu meritase – lunile de așteptare, transformările drastice ale corpului ei, teama care o cuprinse de la primele contracții, mersul temerar cu mașina spre clinica de maternitate prin ceața deasă, durerea de nedescris, sentimentul de abandon, senzația că era ultimul suflet viu de pe pământ și că zăcea de una singură într-o stranie sală de nașteri dintr-un spital părăsit și dând naștere cât de bine putea, cu toate că habar n-avea cum să nască un copil și minciunile de după, când toată lumea declară că nu fusese singură, cu toate că ei n-aveau nicio noțiune despre cât de singură fusese – dar sentimentul că meritase nu se ivi imediat.

Când bebelușul de balenă ucigașă ieși din mama lui, după trei zile, asemenea unui bulgăre gigantic de durere, ea se holbă, șocată, la rezultat. Ar fi trebuit să fie băiat. Cineva care să semene cu tatăl său. De vreme ce el fusese cel care făcuse ceva să înceapă să crească înăuntrul ei, necontrolat, atunci, cel puțin, ceea ce ieșea ar fi trebuit să aibă anumite asemănări cu el, autorul. Dar nu, mai întâi era fată,

în al doilea rând... părul așa de negru, de parcă ar fi fost scufundată într-un lac fără fund.

Mai târziu, când fu rândul noului papa să inspecteze recolta, și acesta se holbă. Fata nu semăna cu niciunul, cel mai puțin cu el, dar nici cu mama ei. El nu scoase o vorbă, copleșit de seriozitatea momentului sau poate din pricina dezamăgirii. Toți ceilalți din partea ambelor familii erau blonzi în diferite nuanțe. Asistentele nu reacționară până ce nu văzură copilul în brațele tatălui, dar se întâmplase și altă dată, cu toți muncitorii străini din zonă. Și, uneori, bebelușii se nășteau cu părul negru ca pana corbului, dar părul le cădea discret după câteva săptămâni. La urma urmelor, era abilitatea omului de a se adapta, ceea ce însemna că supraviețuia.

Obstetricianul se spăla pe mâini undeva în fundal și poate că se gândea din nou că slujba lui era o muncă plictisitoare mai degrabă decât una de îndemănare: femeile care țipau și dădeau din picioare de parcă n-ar mai fi rămas nimic uman în ele. Ca aceasta.

– Pântecele a fost cam mare pentru cineva așa de mic, zise el, fără să se întoarcă să lămurească dacă se referea la mamă sau la copil, probabil, la amândoi.

Mama își reveni, însă era ceva fragil la copil. Nu prea era copilul perfect, mai curând palid, mai curând slab, devenind tot mai plăpând pe măsură ce zilele treceau, hematiile foarte puține, un caz clar de anemie. Prin contrast cu părul negru și cu ochii negri strălucitori, pielea avea o paloare albăstrie, și pediatrul consideră că trebuia să i se administreze o transfuzie. Însă mama nu voi ca el să înfigă ace și tuburi în fărâma de om așa că el îi acordă, fără tragere de inimă, câteva săptămâni, pentru a-și îmbunătăți starea de sănătate.

Icter la clinică și interzicerea vizitelor. Cele două familii stăteau în curtea spitalului și făceau semne cu mâna atunci când mama își ridică fiica în brațe pe balcon. De la distanță, tot ce vedeau era un bebeluș palid, cu capul negru. Totul era miniatural, în afară de ochi, numai dacă nu cumva era numai culoarea, verdele întunecat al mării, care dădea iluzia că ochii erau imenși.

Poate că nu era un miracol, dar așa fu perceput – situația se îmbunătăți. Cu toate că certificatul de naștere era doar un petic de hârtie, se verifica, în baza lui, faptul că fiica ei exista, acea ființă mică și palidă, care era culcată sub pătura de spital și care își mijeja ochii la orbitoarea lumină de septembrie. Trebuia să fie Angela Rafaela.

– Ăăă? întrebă plin de îndoieli noul papa.

Dar deja se decisese, odată ce gândul se formase, nu mai putea fi retras. Ar fi adus ghinion. Angela Rafaela, după arhanghelul Rafael cu puterile sale vindecătoare, deoarece era un copil care se vindecase pe sine și existau motive să crezi că o autoritate mai înaltă dăduse o mână de ajutor la asta. Sau poate doar un vârf de aripă, dar asta schimba cu totul lucrurile.

– Trebuie să aibă un nume pe care lumea să-l și poată pronunța, spuse mama noului papa.

– În regulă... *Lo*, zise, iritată, mama.

Era destul de simplu? Se agăța de orice și numele de *Lo*, care în suedeză înseamnă linx, tocmai îi trecuse prin minte.

– Angela Rafaela *Lo Mård*? Asta sună nebunește, spuse papa.

Că oamenii aveau s-o strige *Lo Mård* cu greu făcea ca lucrurile să fie mai bune.

Cum ar fi putut cineva să creadă că el avea dreptul să se amestece în felul în care avea să se numească copilul ei – ea n-avea nici cea mai mică intenție de a retracta numele pe care tocmai i-l dăduse, asta însemna să tentezi soarta, cum ar fi să-i absoarbă viața din nările micuțe.

– David, deja este decis, îi zise ea. Data viitoare poți să naști tu și să alegi numele.

În timp ce ea stătuse pe șezlong, hrănind copilul dinlăuntru ei toată vara, citise jurnalele erotice ale lui Anaïs Nin, iar numele ei complet, Angela Anaïs Juana Antolina Rosa Edelmira Nin y Culmell era arogant de lung.

Dar cel puțin bunica fu satisfăcută că numele pe care aveau să-l folosească avea să fie *Lo*. Era ușor de ținut minte și, la urma urmelor, asta era cel mai important lucru pentru un nume.

Am fost botezată de sărbătoarea Îngerilor păzitori în octombrie 1969, un an de speranță, cu o ușoară încredere în sine plutind în aer. Luna nu era chiar atât de departe, ea strălucea cu aceeași lumină dezolantă, dar acum, că oamenii ajunseseră pe ea, părea mai puțin îndepărtată în întunericul planetar. Anul aselenizării era, după cele spuse de tatăl meu, ultimul an în care omul încă se mai putea depăși pe sine în altceva decât prostie.

Prima mea amintire este despre o lumină strălucitoare venind direct spre mine. Mereu am crezut că era soarele, dar trebuie să fi fost lustra din tavan văzută de jos în timp ce treceam din brațe în brațe, într-o bucătărie plină de oameni. Atât de multe brațe și tot nu mă simțeam prinsă ca într-o capcană. O lumină atât de puternică, iar ea strălucea numai asupra mea. Adulții își încălzeau mâinile de la mine, mă adulmecau pe gât pentru a inhala aroma noii vieți, mă sărutau unul după altul, de parcă aș fi fost o relicvă sfântă dintr-un altar.

Nimeni nu putea să înțeleagă cum ajunsesem să exist, în ce colț întunecat al mării case s-ar fi putut întâmpla, casa unde părinții mei și frații și surorile lor trăiau ca o singură familie. Trebuiau doar să se obișnuiască cu ideea. Unchii și mătușile tinere mă trăgeau din toate părțile. Nu ar fi trebuit să mă fi aflat acolo, dar acum că eram, în jurul capului meu negru se roteau vise și speranțe, lucru de care, din fericire, nu eram conștientă. Nu trebuia să-mi dau osteneala cu nimic altceva decât cu existența. O corabie atât de supraîncărcată, încât probabil că era un vas mult prea opresiv pentru un copil mic.

Rădăcini delicate în noul pământ, în solul negru bogat, atât de diferite de pământul pustiu din care fuseseră mutate. Micile mele rădăcini aveau să se împlănte într-un loc unde încă nu se simțeau acasă pe deplin. Cineva trebuia să fie născut aici, astfel încât ceilalți să se poată agăța de dovada limpede de apartenență a certificatului de naștere. Adulții trebuie să mă vegheze îndeaproape, astfel încât să nu se întâmple nimic rău. Să mă protejeze, să mă hrănească, să mă crească, să mă învețe cu casa, să stabilească una sau două limite

extensibile și să privească în altă parte atunci când le-aș încălca. De îndată ce aveam să fiu destul de mare, urma să mă strecor să scap de această afecțiune. Trebuia să fiu acolo exact atâta timp cât să pot să stau liniștită, suficient cât să o accept.

Născută sub o stea norocoasă, conform poveștii pe care mi-au spus-o. Cineva a arătat spre constelația Lynxului din emisfera nordică, îmi plăcea să stau în curte cu frații lui papa atunci când ei erau în acea stare de spirit generoasă, când se uitau la stelele căzătoare și visau să plece – înapoi acasă – acolo unde le era locul cu adevărat. Uneori puteau fi deprimați și voioși în același timp, și atunci numai cerul înstelat era singurul lucru care ajuta. Din când în când erau binedispuși și se purtau ca niște oameni de la Ministerul Mersului Caraghios¹. În acele seri, stelele nu contau pentru noi.

Am fost un copil fericit. Și dacă nu am fost fericită, nu mi-am dat seama. Dacă ceva n-a fost în regulă, n-am observat, am considerat că ceea ce aveam era fericire. Bunătatea pe termen scurt care țâșnește printre copaci este, probabil, unicul gen care există. Am fost fericită cât timp am putut să alerg liberă, fericită cu pliurile mele grăsulii, fericită când stăteam ascunsă sub pat, trăgând cu urechea la mătușile mele tinere care își petreceau toată vara vorbind numai despre sex, fericită când Rikard, fratele mai mic al lui papa, mă fugărea prin parcul dendrologic, cu toate că știam că nu era prea distractiv atunci când mă prindea. Niciodată n-am înțeles că fericirea este atât de scurtă, deoarece, când survine la asemenea intervale scurte, de-abia observi pauzele.

Despre timpul de pe verandă, despre arta de a nu te gândi la lucrurile interzise, încă nu știam nimic.

¹ Scheci din spectacolul de televiziune al trupei Monty Python. Episodul 14, *Monty Python's Flying Circus*, intitulat „Face the Press“, difuzat prima dată în 1970, prezintă un funcționar public cu pălărie din ficționalul minister britanic responsabil cu dezvoltarea stilurilor de mers caraghios prin granturi.